

ประสบการณ์การน้อมนำ “ศาสตร์พระราชา” มาประยุกต์ใช้กับงานของห้องสมุด Experience in Applying “King’s Philosophy” to Library Work

ปรียานุช คลอวุฒินันท์^๑

Preyanuch Klovutiwat

Received: 12 December 2023

Revised: 22 December 2023

Accepted: 24 December 2023

บทคัดย่อ

แนวคิดในการน้อมนำ “ศาสตร์พระราชา” มาประยุกต์ใช้กับงานหอสมุดรัฐสภาฯ นั้นเริ่มต้นจากงานวิจัยเรื่อง “การสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดหาองค์ความรู้ของห้องสมุดรัฐสภาฯ” ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และได้นำผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ไปพัฒนางานตามข้อเสนอไว้ ๓ ด้าน ได้แก่ การจัดหาองค์ความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดหาองค์ความรู้ของห้องสมุดในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับอาคารรัฐสภา และการจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ (Human Library) นอกเหนือจากนี้ในช่วงวิกฤติโควิด-๑๙ ผู้เขียนยังได้น้อมนำศาสตร์พระราชา มาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การจัดประชุมสัมมนา และจัดฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์ รวมทั้ง การรวบรวมแหล่งความรู้ที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เพื่อให้บริการออนไลน์อีกด้วย การพัฒนางานทั้งหมดนี้ไม่ได้ใช้งบประมาณ และทำเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยในบทความนี้จะอธิบายถึง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา (ความหมาย วิธีการของศาสตร์พระราชา หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับงานห้องสมุดของหอสมุดรัฐสภาฯ งานวิจัยสู่การปฏิบัติจริง และการต่อยอดแนวคิดการสืบสานศาสตร์พระราชากับงานห้องสมุด

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชา, เศรษฐกิจพอเพียง, หอสมุดรัฐสภา, ห้องสมุดรัฐสภา

Abstract

The concept of Applying "King's Philosophy" to the work of the National Assembly Library of Thailand began with the research on “Continuing the King's Philosophy to Create the Value of Knowledge Acquisition of the National Assembly Library of Thailand”. This was studied in 2020 and its results was used to develop the work as proposed in 3 areas – the knowledge acquisition based on the sufficiency economy principles, creating the network of cooperation with nearby communities in terms of library knowledge acquisition, and

^๑ บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อีเมล: preyanuch@gmail.com

Librarian, Expert Level, Bureau of Academic Services, The Secretariat of the House of Representatives, E-mail: preyanuch@gmail.com

organizing human library activities. During the COVID-19 crisis, the author also applied the King's philosophy to organizing seminars and online training, including collecting free knowledge sources for online services. All of this work did not use any budget and it was for the benefit of a country. In this article, we explained basic knowledge about King's Philosophy (the meanings and methods of King's Philosophy, King's principles of work and the Sufficiency Economy Philosophy), application of King's Philosophy to the work of the National Assembly Library of Thailand, and research into practice including expanding the concept of continuing the King's Philosophy with library work.

Keyword: King's Philosophy, Sufficiency Economy, National Assembly Library of Thailand, Parliament Library

บทนำ

“ศาสตร์พระราชา” เป็นวิชาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานเป็นของขวัญแก่ปวงชนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทุกเรื่อง โดยอาศัยวิธีง่าย ๆ และเหมาะกับทุกสถานการณ์ ซึ่งคณะกรรมการธิการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์ พระราชาได้กำหนดความหมายของคำว่าศาสตร์พระราชาไว้ว่า หมายถึง “บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญา ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทาน ผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกร และส่งผลถึงมนุษยชาติทั้งปวงให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน”^๒ และจากองค์ความรู้ ที่มากมายที่ได้ทรงถ่ายทอดไว้นี้นำมาใช้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ดังพระปฐมบรมราชโองการเมื่อ วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” และ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ ทรงเป็น “บรมครูแห่งแผ่นดิน” โดยทรงเน้นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม โดยทรงนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ๖ ประการมาปรับใช้ ประกอบด้วย^๓

- ๑) หลักนิติธรรม (The Rule of Law)
- ๒) หลักคุณธรรม (Morality)
- ๓) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)
- ๔) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- ๕) หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness) ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

^๒ คณะกรรมการธิการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา. รายงานของคณะกรรมการธิการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การขับเคลื่อน สืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ.” [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <http://edoc.parliament.go.th/getfile.aspx?id=669972&file=สืบสานศาสตร์พระราชา.pdf>

^๓ สุเมธ ตันติเวชกุล. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท. [ไฟล์ข้อมูล]. สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๖, จาก: update_ตามรอยพระยุคลบาท-9สค60_up_23-01-62_(1).pdf

๖) หลักความโปร่งใส (Transparency) การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีระบบตรวจสอบที่ช่วยให้ปลอดจากการทุจริต

โดยอาศัย “**วิธีการของศาสตร์พระราช**” คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานหรือบันได ๓ ขั้นที่ใช้ประกอบการทำงานต่าง ๆ ดังนี้ **เข้าใจ** (Understanding) หมายถึง การศึกษาข้อมูลทุกมิติของชุมชน ค้นหารากของปัญหาและรวบรวมองค์ความรู้ **เข้าถึง** (Connecting) หมายถึง การสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจและความมั่นใจกับชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน **พัฒนา** (Development) หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการทำความเข้าใจและเข้าถึงมาหาแนวทางแก้ไขเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^๔

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) นั้นเป็นหนึ่งในศาสตร์พระราชที่สำคัญและสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างดี เหมาะกับทุกสถานการณ์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงได้รับแรงบันดาลใจพระราชหฤทัยมาจากหนังสือ “Small is Beautiful” แล้วทรงนำแนวคิดจากหนังสือเรื่องนี้มาตีความและพัฒนาต่อยอดเป็นแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวทางที่สหประชาชาติให้การยอมรับ^๕ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๓ ประการ^๖ ได้แก่

๑. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๒. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล และรอบคอบ

๓. **ภูมิคุ้มกัน** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยจะต้องพิจารณาประกอบกับอีก ๒ เงื่อนไข^๗ ได้แก่

๑. **เงื่อนไขความรู้** องค์ประกอบในการทำงานทุกอย่างต้องเริ่มต้นจากความรู้ ซึ่งต้องรู้ลึก รู้กว้าง และสามารถนำวิชาการต่าง ๆ นั้นมาวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง เพราะหากไม่มีความรู้ การนำไปปฏิบัติอาจมีปัญหา

^๔ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ. **หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.pidthong.org/th/about-working.php>

^๕ หอสมุด มั่นพัฒนา. **รู้นอกเล่ม: Small is Beautiful**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๖, จาก: <http://manpattanalibrary.com/newsdetail.php?id=109>

^๖ มูลนิธิชัยพัฒนา. **เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>

^๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.pidthong.org/th/philosophy.php>

๒. **เงื่อนไขคุณธรรม** จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

นอกเหนือจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วยังมีองค์ความรู้เรื่อง **หลักการทรงงาน ๒๓ ประการ** ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงาน^๔ สรุปได้ดังนี้

๑. **ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ** ศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลเบื้องต้น ทั้งเอกสารและบุคคล เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามเป้าหมาย

๒. **ระเบิดจากภายใน** คือเน้นความต้องการของประชาชนเป็นหลัก โดยเริ่มจาก คนที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชนให้เกิดความเข้าใจและอยากทำก่อนจึงขยายสู่ภายนอก

๓. **แก้ปัญหาจากจุดเล็ก** ควรมองปัญหาภาพรวมก่อนเสมอ แต่เมื่อจะลงมือแก้ปัญหานั้น ควรเริ่มแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ เสียก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงค่อย ๆ ขยายแก้ไปเรื่อย ๆ ทีละจุด

๔. **ทำตามลำดับขั้น** เริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงทำสิ่งที่จำเป็นลำดับถัดไป

๕. **ภูมิสังคม** คำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ สังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ดูว่าคนในสังคมนั้นต้องการอะไร

๖. **องค์รวม** ใช้วิธีคิดอย่างองค์รวม คือการมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ครบวงจร มองทุกอย่างแบบมีมิติเชื่อมต่อกันและหาแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

๗. **ไม่ติดตำรา** ควรยืดหยุ่นตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ยึดติดอยู่กับทฤษฎีหรือตำราวิชาการ หรือเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับคนในชุมชน

๘. **รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด** ประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ มาแก้ไขปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยากมากนัก

๙. **ทำให้ง่าย** หรือ simplicity ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน

๑๐. **การมีส่วนร่วม** การรับฟังประชาพิจารณ์ รับฟังและเคารพความคิดที่แตกต่าง

๑๑. **ประโยชน์ส่วนรวม** มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

๑๒. **บริการที่จุดเดียว** One Stop Service เป็นบริการแบบเบ็ดเสร็จของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยประชาชนประหยัดเงินและเวลา เป็นการร่วมมือร่วมใจและปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๓. **ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ** ทรงนำกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ มองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียด การแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เช่น “การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก” ปลอ่ยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ

๑๔. **ใช้ธรรมชาติบำบัด** ทรงนำกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักในการแก้ไขปัญหและปรับปรุงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่ปกติ เช่น การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวา ซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

^๔ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. **หลักการทรงงาน**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ

๑๕. **ปลูกป่าในใจคน** การปลูกจิตสำนึกของคนให้เห็นคุณค่าเห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ เช่น การอนุรักษ์ป่าไม้

๑๖. **ขาดทุนคือกำไร** “Our loss is our gain” การเสีย คือ การได้ หากมีการเสียสละหรือการให้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุข นับเป็นมูลค่าเงินไม่ได้

๑๗. **การพึ่งตนเอง** การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถพึ่งตนเองได้ ส่งเสริมคนดีและคนเก่งในสังคม

๑๘. **พอยุ่พอกิน** คือทำให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พอยุ่พอกิน” ให้ได้เสียก่อนแล้วจึงค่อยขยายขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

๑๙. **เศรษฐกิจพอเพียง** เป็นปรัชญาที่ทรงแนะแนวทางการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ข้างต้น

๒๐. **ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน** หากทุกคนร่วมมือพัฒนาชาติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมจะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า

๒๑. **ทำงานอย่างมีความสุข** สนุกกับการทำงาน โดยเฉพาะการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นต้องมีความสุขด้วยจึงจะชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้

๒๒. **ความเพียร** การทำงานอาจไม่ได้เริ่มจากความพร้อมดังนั้นต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่นตั้งใจจริงจึงจะสำเร็จได้ ดังตัวอย่างในพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก”

๒๓. **รู้ รัก สามัคคี** แยกอธิบายได้ว่า **รู้** คือ รู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น **รัก** คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้วต้องมีความรักที่จะลงมือทำ และ **สามัคคี** คือ การแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน

จากความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาช้างต้นผู้เขียนจึงเกิดแรงบันดาลใจในการน้อมนำแนวคิดเรื่องศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้กับการพัฒนางานห้องสมุด

หอสมุดรัฐสภา (National Assembly Library of Thailand) เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านนิติบัญญัติที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เพื่อให้บริการด้านเอกสารแก่สมาชิกรัฐสภาและบุคคลในวงงานรัฐสภา เดิมเป็นเพียงหน่วยเล็ก ๆ มีฐานะเป็นแผนกบรรณารักษ์ สังกัดกองบรรณารักษ์และกรมการ ซึ่งมีการก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖^๔ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๘๕ จึงได้มีแผนกห้องสมุดขึ้นในสังกัดกองกรมการ หลังจากนั้นยังได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหน่วยงานและมีการพัฒนารูปแบบการทำงานอยู่เรื่อย ๆ และอาจมีการเรียกชื่อห้องสมุดนี้แตกต่างกันไป ตามโครงสร้างหน่วยงาน ตามยุคสมัย และความเข้าใจ เช่น ห้องสมุดรัฐสภา และห้องสมุดสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ในเวลาต่อมาจึงเกิดความชัดเจนขึ้นโดยมีการใช้ชื่อ “หอสมุดรัฐสภา” อย่างเป็นทางการดังปรากฏในสารสนเทศต่าง ๆ ที่เผยแพร่สู่สาธารณะ ปัจจุบันหอสมุดรัฐสภานี้รับผิดชอบดำเนินการโดย ๒ กลุ่มงาน

^๔ พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>

คือ กลุ่มงานห้องสมุด และกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เปิดให้บริการทั้งในรูปแบบปกติคือการให้บริการที่ห้องสมุด และรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถให้บริการผู้ใช้บริการได้ในวงกว้างครอบคลุมถึงประชาชนมากขึ้น ในฐานะที่เป็นแหล่งสารสนเทศทางนิติบัญญัติของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาภายใต้เงื่อนไขและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้เขียนในฐานะบุคลากรของหอสมุดรัฐสภาจึงได้มุ่งมั่นน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้กับงานห้องสมุดทั้งในด้านการแก้ปัญหาและการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

จุดเริ่มต้นของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับงานห้องสมุดของหอสมุดรัฐสภา

แนวคิดในการน้อมนำแนวคิดเรื่อง “ศาสตร์พระราชา” มาประยุกต์ใช้กับงานของหอสมุดรัฐสภานั้น เริ่มต้นจากในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้เขียน สังกัดกลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลงานจัดซื้อหนังสือในขณะนั้น และเกิดปัญหางบประมาณการจัดซื้อหนังสือถูกปรับลดลงไปอย่างมาก ในขณะที่เราจะต้องคำนึงถึงผู้ใช้บริการที่เป็นประชาชนทั่วไปด้วย เนื่องจากเราเป็นห้องสมุดของรัฐและใช้งบประมาณแผ่นดินในการดำเนินการ ดังนั้นภายใต้งบประมาณที่มีอยู่จำกัดจึงไม่สามารถซื้อหนังสือได้ครบถ้วนตามความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทำอย่างไรจึงจะใช้งบประมาณที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและวางแผนในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อมาไว้ให้บริการอย่างรัดกุม อีกทั้งจำเป็นต้องคิดค้นนวัตกรรมเพื่อนำมาเป็นทางเลือกใหม่ในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรในภาพรวม ผู้เขียนจึงได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสืบสานศาสตร์พระราชามาเพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดหาล่องค์ความรู้ของห้องสมุดรัฐสภา” เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางานไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา^{๑๐} ดังนี้

- ๑) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของงานจัดหาล่องค์ความรู้แบบเดิม
- ๒) เพื่อนำวิธีการของศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์หาแนวทางสร้างคุณค่าในงานจัดหาล่องค์ความรู้
- ๓) เพื่อสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาทำหนดแนวทาง “การสืบสานศาสตร์พระราชามาเพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดหาล่องค์ความรู้ของห้องสมุดรัฐสภา”

การจัดหาล่องค์ความรู้ในงานวิจัยชิ้นนี้จะครอบคลุมถึง การจัดหาสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ในทุกสาขาที่เป็นประโยชน์กับคนทั่วไป ทั้งที่ปรากฏในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ รวมถึงองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล เพื่อนำมาเผยแพร่หรือให้บริการแก่ผู้ใช้บริการของหอสมุดรัฐสภาและประชาชนทั่วไป

^{๑๐} ปริญญา คลอวุฒิวัฒน์, ข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน เรื่อง การสืบสานศาสตร์พระราชามาเพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดหาล่องค์ความรู้ของห้องสมุดรัฐสภา (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๓) ๒.

โดยงานชิ้นนี้ได้นำวิธีการของศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำหลัก **เข้าใจ** มาใช้ในการศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น โดยเฉพาะข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล **เข้าถึง** ต้องทำความเข้าใจความต้องการที่แท้จริง ของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้บริการว่าคืออะไร **พัฒนา** คือประมวลความรู้ที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด มาสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพและใช้แก้ปัญหาโดยพึ่งพาตนเอง และเป็นต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ ประกอบกับทฤษฎีในทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เพื่อให้นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานในการจัดห่องค์ความรู้ของห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสรุปผลการศึกษาในภาพรวมได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ สรุปผลการศึกษาในภาพรวม

ผลจากการศึกษาดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ข้อ ๓ ทำให้เกิดแนวทางการสืบสานศาสตร์พระราชา เพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดห่องค์ความรู้ของห้องสมุด ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. การจัดหาองค์ความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑ จัดหาองค์ความรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาใน ๓ ด้านหลัก ๆ โดยแบ่งสัดส่วนตามความเหมาะสม เพื่อสร้างจุดเด่นให้กับหอสมุดรัฐสภา คือ

ด้านที่ ๑ องค์ความรู้ด้านกฎหมายและการเมืองการปกครองตามภารกิจหลักเพื่อมุ่งสู่การเป็นแหล่งความรู้ด้านนิติบัญญัติของชาติ

ด้านที่ ๒ องค์ความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการที่มีอย่างหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้บริการทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในฐานะแหล่งความรู้ของชุมชน อันเป็นภารกิจลำดับรอง

ด้านที่ ๓ องค์ความรู้ด้านศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นองค์ความรู้พิเศษที่จัดหามาให้บริการเพื่อมุ่งสู่การเป็นแหล่งความรู้ด้านศาสตร์พระราชาของชุมชน โดยประมวลองค์ความรู้ด้านศาสตร์พระราชาจากแหล่งต่าง ๆ (แหล่งที่จัดจำหน่าย และแหล่งที่ไม่มีค่าใช้จ่าย) ทั้งที่เผยแพร่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ และเผยแพร่ในลักษณะออนไลน์ กรณีเป็นสารสนเทศที่ออนไลน์และไม่เสียค่าใช้จ่ายจะใช้วิธีรวม Link แหล่งสารสนเทศเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาเพื่อให้เข้าถึงได้ง่าย

๑.๒ ดำเนินการจัดหาองค์ความรู้ให้เกิดความคุ้มค่ามากขึ้น โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และการสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้บริการสารสนเทศในช่วงที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ประกอบการพิจารณาในการจัดหาองค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓ ขยายการสำรวจความต้องการองค์ความรู้ของผู้ใช้บริการให้ครอบคลุมไปยังบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพิ่มเติม นอกเหนือจากบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มีการสำรวจความต้องการเป็นประจำอยู่แล้ว

๒. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดหาองค์ความรู้ของห้องสมุดในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับอาคารรัฐสภาแห่งใหม่

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือนี้เน้นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ (อาคารสปปายะสภาสถาน ซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณแยกเกียกกาย 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร) เป็นหลัก เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานร่วมกันในอนาคต โดยได้วางแผนกิจกรรมที่จะทำในเบื้องต้น ไว้ดังนี้

๒.๑ การแลกเปลี่ยนรายชื่อหนังสือที่ห้องสมุดแต่ละแห่งจัดซื้อเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดซื้อหนังสือเป็นการลดการจัดซื้อซ้ำกัน

๒.๒ การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้ของห้องสมุดแต่ละแห่งเพื่อช่วยกันหาวิธีการในแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม

๓. การจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ (Human Library)

ซึ่งจะดำเนินการสร้างหนังสือมนุษย์ขึ้นและรวบรวมเพื่อเผยแพร่ในลักษณะเดียวกับห้องสมุด เป็นการนำบุคคลมาทดแทนหนังสือสำหรับให้ผู้ใช้บริการสามารถมายืมไปอ่าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลายตามความต้องการของผู้อ่าน ไม่จำกัดเฉพาะเนื้อหาที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงาน นับเป็นการจัดการความรู้ชนิดหนึ่ง ด้วยการนำบุคคลมาถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบที่ให้อิสระกับผู้ใช้บริการ ในการหาความรู้ที่ตนสนใจในเวลาที่ยกจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาบุคคล

จากงานวิจัยสู่การปฏิบัติจริง

เมื่อได้แนวทางการสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างคุณค่าในงานจัดหาคำถามความรู้ของห้องสมุด ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาข้างต้นแล้ว ผู้เขียนได้เริ่มนำผลการศึกษาดังกล่าวมาปฏิบัติในงานจัดหาคำถามความรู้ของหอสมุดรัฐสภา โดยไม่ใช้เงินงบประมาณ ดังนี้

๑. การจัดหาคำถามความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- จัดทำแผนการจัดซื้อหนังสือและสื่อดิจิทัลวัสดุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้สอดคล้องตามที่ได้ศึกษาไว้ โดยครอบคลุม ๓ ด้านหลัก ๆ เพื่อสร้างจุดเด่นให้กับห้องสมุดรัฐสภา คือ ด้านกฎหมายและการเมืองการปกครองตามภารกิจหลัก เพื่อมุ่งสู่การเป็นแหล่งความรู้ด้านนิติบัญญัติของชาติ ด้านอื่น ๆ อย่างหลากหลายในฐานะแหล่งความรู้ของชุมชน อันเป็นภารกิจลำดับรอง และด้านศาสตร์พระราชา เพื่อมุ่งสู่การเป็นแหล่งความรู้ด้านศาสตร์พระราชาของชุมชน
- ขยายการสำรวจความต้องการทรัพยากรสารสนเทศไปยังบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากขึ้น
- มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและความคุ้มค่าของหนังสือที่จัดซื้อในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒^{๑๑} เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการประกอบการจัดหาคำถามความรู้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔
- มีการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการจัดซื้อหนังสือของหอสมุดรัฐสภาในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔^{๑๒}

^{๑๑} ปริญญา คลอวุฒินันท์. การศึกษาวิเคราะห์หนังสือที่จัดซื้อด้วยงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งด้านการใช้จ่ายงบประมาณการใช้ และความคุ้มค่า. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/survey/2020/NALT-survey-analysis-of-acquisitions-2020.pdf>

^{๑๒} ปริญญา คลอวุฒินันท์. ผลสำรวจความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/th/survey>

- ดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์พระราชาและด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ๒ ส่วน คือ
 - ๑) ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ซึ่งมีให้บริการอยู่ในห้องสมุด โดยได้จัดทำเป็นชั้นหนังสือ “พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรกับศาสตร์พระราชา” ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติของหอสมุดรัฐสภา รวม ๑,๔๖๐ รายการ สามารถสืบค้นได้ที่ <https://search-library.parliament.go.th/cgi-bin/koha/opac-shelves.pl?op=view&shelfnumber=157>
 - ๒) แหล่งสารสนเทศออนไลน์เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ๑๗๓ รายการ เผยแพร่บนเว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา สืบค้นได้ที่ <https://library.parliament.go.th/th/the-king-philosophy>

๒. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดห่องค์ความรู้ของห้องสมุดในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับอาคารรัฐสภาแห่งใหม่

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือนี้ เกิดขึ้นจากปัญหาที่พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ นั้นได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยลงจากเดิม จำเป็นต้องจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างจำกัดต้องใช้งบประมาณเท่าที่มีให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด ดังนั้นหนทางหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหานี้ก็คือนำต้องร่วมมือกับห้องสมุดอื่น โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือขึ้นมา จากจุดนี้ได้คิดต่อไปอีกว่าหากจะดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าวขึ้นจริงควรขยายขอบเขตการทำงานให้กว้างกว่าการจัดซื้อหนังสือให้ครอบคลุมการจัดหาสารสนเทศวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินงบประมาณด้วย จึงได้เสนอแนวคิดให้สร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดห่องค์ความรู้ขึ้นแทน อีกทั้งการจัดหาดังกล่าวควรครอบคลุมถึงองค์ความรู้ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากหนังสืออีกด้วย

หอสมุดรัฐสภาจึงได้เริ่มมีการดำเนินการกิจกรรม “ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ” ร่วมกับห้องสมุดวุฒิสภา (ตั้งแต่กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒) โดยกิจกรรมนี้อยู่ภายใต้ “โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยและบริการวิชาการของหน่วยงานในสังกัดรัฐสภา” ซึ่งสำนักวิชาการได้มีการดำเนินการอยู่แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เพราะเป็นห้องสมุดที่อยู่ในสังกัดรัฐสภาเหมือนกัน และมีผู้ใช้บริการหลักเป็นกลุ่มเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างหอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกับห้องสมุดวุฒิสภานี้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และบุคลากรของทั้งสองห้องสมุดจะมีการสื่อสารกันผ่านแอปพลิเคชันไลน์ อยู่อย่างสม่ำเสมอ

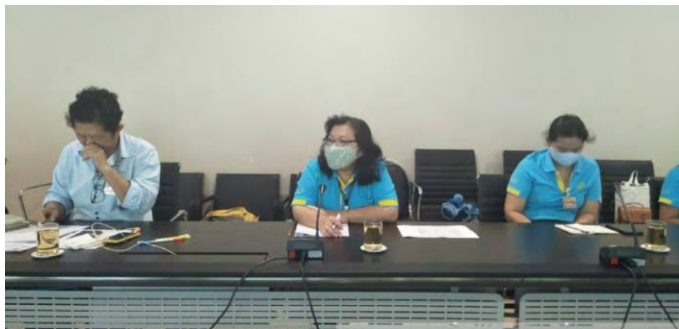
ความร่วมมือกับห้องสมุดวุฒิสภา จะประกอบด้วย ๒ ส่วนหลักที่เกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือก่อนตามทีผลการวิจัยได้เสนอแนวทางความร่วมมือไว้แล้ว คือ

๑. การแลกเปลี่ยนรายชื่อหนังสือที่ห้องสมุดแต่ละแห่งจัดซื้อเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดซื้อหนังสือ เพื่อป้องกันปัญหาความซ้ำซ้อนในการจัดซื้อเนื่องจากผู้ใช้บริการหลักเป็นกลุ่มเดียวกัน

๒. การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้ของห้องสมุดแต่ละแห่งเพื่อช่วยกันหาวิธีการในแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม เช่น การสอนการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ใน Acquisition Module เพื่อจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือ

นอกเหนือจากการดำเนินงานสองส่วนหลักตามที่ได้เสนอในผลการวิจัยแล้ว ยังได้มีกิจกรรมเพิ่มเติมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศในแต่ละปี เช่น ผลการสำรวจความต้องการทรัพยากรสารสนเทศ ผลการสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ และผลการคำนวณความคุ้มค่าในการจัดซื้อหนังสือ เป็นต้น

ทั้งนี้ในปัจจุบันได้มีการขยายการทำงานด้านความร่วมมือกับห้องสมุดวุฒิสภาให้กว้างขึ้น นอกเหนือจากการจัดซื้อหนังสืออีกด้วย เช่น การเผยแพร่องค์ความรู้ในลักษณะออนไลน์ร่วมกัน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หอสมุดรัฐสภามีโครงการจะขยายความร่วมมือกับห้องสมุดอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณละแวกอาคารรัฐสภา เกียกกาย ในอนาคต

ภาพที่ ๒ การประชุมปรึกษาหารือกับห้องสมุดวุฒิสภา

๓. การจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ (Human Library)

ได้มีการดำเนินการโครงการ “ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์” ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการนำมนุษย์มาเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ แทนหนังสือแบบเล่ม ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่า อีกทั้งยังจัดอุปสรรคด้านงบประมาณ โดยเฉพาะสามารถทดแทนหนังสือบางประเภทที่ห้องสมุดไม่ได้จัดซื้อมาไว้ให้บริการได้ ทำให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ตรงจุดมากกว่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และยังเป็นการลดปัญหาด้านพื้นที่การจัดเก็บหนังสืออีกด้วย จึงนับเป็นวิธีการเผยแพร่องค์ความรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพสูงวิธีหนึ่ง ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวอาจทำได้หลายวิธีทั้ง วิธีการพบปะสนทนาระหว่างกัน การบรรยาย และการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถซักถามหนังสือได้ผ่านทางออนไลน์ ซึ่งกิจกรรมในโครงการนี้ได้เลือกที่จะใช้วิธีนำเสนอหนังสือมนุษย์โดยบันทึกเป็นวีดิทัศน์แล้วเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นต้น อันเป็นวิธีที่รองรับต่อวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) จะเห็นได้ว่ากิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์นี้จะทำให้สามารถเผยแพร่ความรู้ได้ในวงกว้าง อีกทั้งเป็นการส่งเสริมสังคมให้เข้มแข็งซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ

พระบรมชนกนาถิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อีกด้วย ปัจจุบันได้มีการจัดทำและเผยแพร่หนังสือมนุษยไปแล้ว จำนวน ๒๒ เล่ม^{๑๓} ดังนี้

- ฉบับปฐมฤกษ์ เรื่อง การกระจายโอกาสทางการศึกษา : บทที่ 1 การกระจายโอกาสทางการศึกษา โดย นายชวน หลีกภัย

ภาพที่ ๓ ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์หนังสือมนุษย ฉบับปฐมฤกษ์

- เล่มที่ ๒ ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง โดย นายวัชรพล แดงสุภา
- เล่มที่ ๓ Inspired by Sud - Youtuber สอนทำอาหารไทยในต่างแดน โดย นางสาวสุตววรรณ สิทธิชัย
- เล่มที่ ๔ การฝึกจิตหนทางในการดับทุกข์และสืบสานศาสตร์พระราชา โดย พระอาจารย์ธวัชชัย ธรรมทีโป และพระอาจารย์สุรพจน์ สัทธาธิโก
- เล่มที่ ๕ เทคนิคจำแบบไม่ต้องจำที่จิตแพทย์อยากบอกคุณ โดย นางสาวศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม
- เล่มที่ ๖ หนังสือที่มีคุณค่าและวิธีการจัดการหนังสือที่เปียกน้ำ โดย นางสาวแสงเดือน ผ่องพุด
- เล่มที่ ๗ How to be interpreters: เคล็ด (ไม่) ลับ กับการเป็นล่าม โดย นางสาวพรพิมล หาญเศรษฐฐานนท์ และนายวรเทพ เชื้อเจ็ดองค์
- เล่มที่ ๘ นักเขียนนวนิยายในยุคสังคมออนไลน์ โดย นางชฎาภา ไตรรัตน์วรกุล
- เล่มที่ ๙ SKT สมารถบำบัด วิธีเยียวยา รักษาโรค...มอบไว้เพื่อแผ่นดิน โดย รศ. ดร. สมพร กันทรดุขฎี เติร์มชัยศรี
- เล่มที่ ๑๐ เส้นทางสู่การเป็น “นักกฎหมายนิติบัญญัติ” โดย นางปิยะนาถ รอดมัย
- เล่มที่ ๑๑ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย โดย นายณัฐฤกษ์ วงศ์เจริญ
- เล่มที่ ๑๒ โครงการ “ดั่งดอกไม้บาน ณ เรือนจำชั่วคราวแคน้อย” โดย อาจารย์นุชรี ยงมนคงกุล

^{๑๓} หอสมุดรัฐสภา. ห้องสมุดมนุษยออนไลน์. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/th/media/human-library-online>

- เล่มที่ ๑๓ กิจกรรม นับหนึ่งกับวิจัย มือใหม่เริ่มอย่างไรดี ครั้งที่ ๑ การบรรยายออนไลน์ หัวข้อ “การวิจัยเบื้องต้นสำหรับการปฏิบัติงาน” โดย ดร. สมบัติ เหลสกุล
- เล่มที่ ๑๔ กิจกรรม นับหนึ่งกับวิจัย มือใหม่เริ่มอย่างไรดี ครั้งที่ ๒ การบรรยายออนไลน์ หัวข้อ “งานวิจัยกับการใช้ประโยชน์ในวงงานรัฐสภา” โดย รศ. ดร. ภาณุภูมิ ทิพคุณ
- เล่มที่ ๑๕ กิจกรรม นับหนึ่งกับวิจัย มือใหม่เริ่มอย่างไรดี ครั้งที่ ๓ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ออนไลน์ หัวข้อ TIPS & TALK จากประสบการณ์ด้านวิจัย โดย นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ นางสาวปรียวรรณ สุวรรณสุนย์ และนางสาวปริญญ์ คลอวุฒิวัฒน์
- เล่มที่ ๑๖ วินัยการเงินการคลังของรัฐที่สมาชิกรัฐสภาควรรู้ โดย นายณพรัตน์ ทวี
- เล่มที่ ๑๗ การอบรมหลักสูตร Citation Guru โดย นางสาวปริญญ์ คลอวุฒิวัฒน์
- เล่มที่ ๑๘ การสร้างเครือข่ายด้านการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดย นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ
- เล่มที่ ๑๙ เลขของภาษาญี่ปุ่นกับการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ โดย นายตรกรวิทย์ มิ่งขวัญ และนางสาวกษมน ฉัตรธรรมพร
- เล่มที่ ๒๐ ศิลปะการป้องกันตัวด้วยมือเปล่าขั้นพื้นฐาน โดย จ่าอากาศตรี พุกษา ดินมรัมย์ และคณะ
- เล่มที่ ๒๑ ใครสนใจเป็นคุณหมอยกมือขึ้น โดย นายปัญญา ไตรรัตน์วรกุล
- เล่มที่ ๒๒ การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอาชีพ (การเกษตร) ด้วยตนเอง โดย นายวิรัตน์ ภูมालย์

หนังสือมนุษย ในโครงการหนังสือมนุษยออนไลน์ทุกเล่มนี้ จะมีการประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ผ่านทางช่องทางออนไลน์ หลายช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์รัฐสภา เว็บไซต์สภาผู้แทนราษฎร เว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เว็บไซต์หอสมุดรัฐสภา ช่องยูทูปของหอสมุดรัฐสภา ป้ายประกาศดิจิทัล (Digital Signage) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เฟซบุ๊กแฟนเพจ “วิทยุและโทรทัศน์รัฐสภา” เฟซบุ๊กแฟนเพจ “หอสมุดรัฐสภา” และแอปพลิเคชันไลน์ LibraryonLINE ผู้ใช้บริการสามารถรับชมออนไลน์ ได้ที่ <https://library.parliament.go.th/th/media/human-library-online>

จะเห็นได้ว่าโครงการห้องสมุดมนุษยออนไลน์นี้เป็นผลงานที่แพร่หลายได้รับการยอมรับเป็นที่รู้จัก และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในวงกว้าง มีผู้ชื่นชม ให้คำแนะนำในการปรับปรุง รวมทั้งให้ความร่วมมือในการผลิตหนังสือมนุษยมากขึ้นเรื่อย ๆ การจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษยนั้นนับเป็นการสืบสานศาสตร์พระราชาอย่างแท้จริงในด้านการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและเป็นสังคมอุดมปัญญาในอนาคต

การต่อยอดแนวคิดการสืบสานศาสตร์พระราชากับงานห้องสมุด

นอกเหนือจากงานต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งมาจากการศึกษาวิจัยและผู้เขียนได้ริเริ่มดำเนินการในช่วงที่ผู้เขียนสังกัดกลุ่มงานห้องสมุดแล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แม้ว่าผู้เขียนจะได้ย้ายมารับผิดชอบงานที่กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ

ในลักษณะออนไลน์เป็นหลักแล้วก็ตาม แต่ผู้เขียนยังคงมุ่งมั่นที่จะสืบสานศาสตร์พระราชายังต่อเนื่อง โดยคิดหาวิธีพัฒนางานต่าง ๆ และให้บริการองค์ความรู้ในลักษณะออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การพึ่งตนเองในการแก้ปัญหา ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุดในวงกว้าง เนื่องจากไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน อีกทั้งยึดหลักขาดทุนคือกำไรเสียสละทรัพย์สินบางส่วนในการหาอุปกรณ์ส่วนตัวมาใช้งานบางส่วนเพื่อประโยชน์ในระยะยาว อีกทั้งยังสอดแทรกวิธีการของศาสตร์พระราชานี้ในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่จะทำให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีต่อสังคม โดยกิจกรรมที่ผู้เขียนดำเนินการเพื่อสืบสานศาสตร์พระราชา มี ๒ ประเภท หลัก ๆ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การจัดประชุมสัมมนา และจัดฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์ (โดยไม่ใช้งบประมาณ รวมทั้งไม่คิดค่าใช้จ่ายจากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาและผู้เข้าอบรม)

๑. การอบรมเรื่อง “การทำงานเกี่ยวกับการจัดซื้อหนังสือใน Acquisition Module ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA” ให้กับบุคลากรหอสมุดรัฐสภา และห้องสมุดวุฒิสภา ๑ ครั้ง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการจัดทำหนังสือมนุษยไปถ่ายทอดให้กับห้องสมุดอื่น ๆ โดยร่วมเป็นวิทยากรในการเสวนาหัวข้อ “เสวนามุมมองและประสบการณ์: การจัดทำหนังสือมนุษย (Human Book)” จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในวันจันทร์ที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งมีการถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ห้องสมุดอื่น ๆ ได้ร่วมฟังการเสวนาด้วย โดยการเสวนาจะแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ช่วงที่ ๑ การบรรยายหัวข้อ “ห้องสมุดมนุษย” เพื่ออธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ หนังสือมนุษย ห้องสมุดมนุษย และยกตัวอย่างการดำเนินการ “ห้องสมุดมนุษยออนไลน์” ของหอสมุดรัฐสภา ช่วงที่ ๒ เป็นการเสวนาเกี่ยวกับ ความสำคัญและประโยชน์ของหนังสือมนุษย รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการจัดทำหนังสือมนุษยในอนาคต ผู้เขียนได้เข้าร่วมการเสวนากับวิทยากรอีก ๒ ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนดา บุญนาค ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชศรีณย์ จิตคงคา และดำเนินการเสวนาโดย อาจารย์ ดร.ณัฐชัย เปลี้นวิจารณ์

ภาพที่ ๔ การบรรยายและการเสวนาหัวข้อ “เสวนามุมมองและประสบการณ์: การจัดทำหนังสือมนุษย (Human Book)”

๓. กิจกรรม “Knowledge Gateway ประตุความรู้สู่ SMART Library ด้วยวิธีแห่งศาสตร์พระราชา” กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ SMART Library ด้วยวิธีแห่งศาสตร์พระราชา โดยเผยแพร่ความรู้ผ่านทางออนไลน์ในรูปของการบรรยายและการเสวนารวมทั้งสิ้น ๕ ครั้ง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ๓ ครั้ง และเน้นการเข้าถึงความต้องการของผู้ใช้บริการอีกสองครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ การเสวนาออนไลน์ หัวข้อ “บทบาทห้องสมุดสมัยใหม่ในยุคดิจิทัล”
- ครั้งที่ ๒ การบรรยายหัวข้อ “ห้องสมุดกับการสร้างสรรค์ Digital Content”
- ครั้งที่ ๓ การบรรยายหัวข้อ “SMART Library ในมิติของหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดเฉพาะ”
- ครั้งที่ ๔ การเสวนาออนไลน์หัวข้อ “ความสำคัญของสารสนเทศในมุมมองของนักวิชาการและอนุกรมการเมือง” (การจัดกิจกรรมครั้งนี้มีผลพลอยได้คือ เกิดบัญชีแหล่งสารสนเทศทางกฎหมายและรัฐศาสตร์ ดูได้ที่ <https://library.parliament.go.th/th/knowledge-sharing/knowledge-gateway-04>)
- ครั้งที่ ๕ การเสวนาออนไลน์หัวข้อ “หอสมุดรัฐสภากับความคาดหวังของบุคลากรรัฐสภา”

โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ บุคลากรของหอสมุดรัฐสภา จำนวน ๓๘ คน แต่ได้มีการขยายให้ผู้สนใจซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายรับฟังด้วย ทั้งบุคลากรอื่น ๆ ในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตลอดจนผู้สนใจจากห้องสมุดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี และน่าจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมดังกล่าวนี้ไปใช้ พัฒนางานซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายตามวิธีแห่งศาสตร์พระราชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดกิจกรรมทั้ง ๕ ครั้ง ได้มีการจัดทำรายงานการจัดกิจกรรมทุกครั้ง และมีการติดตามผลหลังจากการจัดกิจกรรมครบทั้ง ๕ ครั้ง จากแบบประเมินหลังการจัดกิจกรรม พบว่าได้ผลตอบรับเป็นอย่างดีมีบุคลากรจากห้องสมุดขึ้นชมการจัดกิจกรรมนี้อย่างมากและเรียกร้องให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรห้องสมุดที่ไม่มีทุนทรัพย์เข้าร่วมอบรมแบบไม่มีค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนและการเดินทาง ได้รับความรู้ฟรีในลักษณะออนไลน์ซึ่งการเผยแพร่ความรู้แบบนี้มีประโยชน์ทั้งให้และผู้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดวิกฤติโควิด-๑๙ ที่ทุกคนต้องรักษาระยะห่างตามลักษณะ New Normal

๔. กิจกรรม Citation Guru ส่งต่อความรู้เรื่องอ้างอิง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการอ้างอิงที่ถูกต้องแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการอ้างอิงทุกรูปแบบ รวมทั้งเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อให้กับเพื่อนร่วมงานเป็นส่วนหนึ่งในการรณรงค์ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นคุณค่าของจริยธรรมทางวิชาการ ทั้งนี้ผู้เขียนเป็นวิทยากรบรรยายในลักษณะออนไลน์ และมีการมอบใบเกียรติบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เข้าร่วมอบรมรวม ๒ รุ่น รวม ๑๒๐ คน ซึ่งกิจกรรมนี้ก็ได้รับการตอบรับจากผู้เข้าร่วมอบรมเป็นอย่างดีเช่นกัน นอกเหนือจากการฝึกอบรมผู้เขียนได้สร้างสื่อสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊กกลุ่มปิดและกลุ่มไลน์) เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมแล้วเข้ามาเป็นจิตอาสา Citation Guru เพื่อช่วยเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการ

อ้างอิงแก่เพื่อนร่วมงานหากท่านใดมีปัญหาที่ตอบเองไม่ได้ก็สามารถมาซักถามในกลุ่มได้ โดยมีบรรณารักษ์ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ (Coach) สำหรับผู้ที่ต้องการเรียนรู้จะสามารถดูคลิปการฝึกอบรมได้จากหนังสือมนุษย์ เล่มที่ ๑๗^{๑๔} ที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ได้ตลอดเวลา

๕. กิจกรรม นับหนึ่งกับวิจัย มือใหม่เริ่มอย่างไรดี เป็นกิจกรรมที่ผู้เขียนในนามของกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ดำเนินการร่วมกับกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการจัดบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์เกี่ยวกับวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาวิจัยมากขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือด้านวิชาการภายในสำนักวิชาการ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในลักษณะบริการทางวิชาการ และผลิตองค์ความรู้ที่สามารถสืบค้นย้อนหลังได้ การจัดกิจกรรมนี้มีทั้งหมด ๓ ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ การบรรยายออนไลน์ หัวข้อ “การวิจัยเบื้องต้นสำหรับการปฏิบัติงาน”
- ครั้งที่ ๒ การบรรยายออนไลน์ หัวข้อ “งานวิจัยกับการใช้ประโยชน์ในวงงานรัฐสภา”
- ครั้งที่ ๓ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ หัวข้อ “Tips & Talk จากประสบการณ์ด้านวิจัย”

ภาพที่ ๕ ตัวอย่างการจัดกิจกรรมออนไลน์

จากกิจกรรมทั้ง ๓ ครั้งนี้ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความกระตือรือร้นในการทำวิจัยแบบง่ายมากขึ้น และเป็นการส่งเสริมการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุดรัฐสภามากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของการให้บริการวิชาการที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย และไม่ใช้งบประมาณให้มีความโดดเด่นมากขึ้น อีกทั้งยังได้มีการทำวิทัศน์กิจกรรมที่จัดขึ้นทั้ง ๓ ครั้ง เป็นหนังสือมนุษย์ เล่มที่ ๑๓-๑๕ เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ย้อนหลังได้อีกด้วย นับเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่อย่างมาก

ส่วนที่ ๒ การรวบรวมแหล่งความรู้ออนไลน์ นอกเหนือจากการรวบรวมแหล่งความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ในช่วงวิกฤติโควิด-๑๙ ที่คนส่วนใหญ่ต้องทำงานอยู่ในที่พักอาศัย หรือ Work from home นั้น หลายคนเกิดปัญหาไม่สามารถมาค้นคว้าข้อมูลที่ห้องสมุดได้ ผู้เขียนในฐานะ

^{๑๔} หอสมุดรัฐสภา. ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์ : หนังสือมนุษย์ เล่มที่ ๑๗ การอบรมหลักสูตร Citation Guru. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/th/taxonomy/term/455>

บรรณารักษ์จึงช่วยผู้ใช้บริการด้วยการรวบรวมแหล่งข้อมูลหรือแหล่งสารสนเทศที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายไว้ให้ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งสารสนเทศเหล่านั้นได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. แหล่งความรู้ที่ฟรีออนไลน์ รวม ๑,๐๐๘ รายการ สืบค้นได้ที่ <https://library.parliament.go.th/th/free-online-learning-resources>
๒. แหล่งความรู้เกี่ยวกับ COVID-19 รวม ๒๙๔ รายการ สืบค้นได้ที่ <https://library.parliament.go.th/th/knowledge-on-covid19>

จะเห็นได้ว่า ทุกกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นวิทยากรที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นเป็นจิตอาสาในการเผยแพร่องค์ความรู้โดยไม่รับค่าตอบแทนเพราะเห็นคุณค่าในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่สาธารณะ ผู้จัดกิจกรรมจะต้องคอยติดตามประเมินผลสิ่งที่ทำลงไปและนำมาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอจึงจะเกิดเป็นการพัฒนา

บทสรุป

จากประสบการณ์การน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้กับงานห้องสมุดที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่าศาสตร์พระราชาที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานไว้นั้นถือเป็นองค์ความรู้ที่มีค่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกงาน โดยเฉพาะห้องสมุดซึ่งเป็นหน่วยที่ให้บริการความรู้โดยไม่แสวงหากำไร สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในการทำงานหรือพัฒนางานได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยไม่ยาก เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจตนเองให้ถ่องแท้ วิเคราะห์ว่าปัญหาคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร ต้องแก้ไขจุดใด เช่น ขาดงบประมาณ สถานที่จำกัด หรือขาดบุคลากร เป็นต้น จากนั้นต้องเข้าถึงว่าผู้ใช้บริการต้องการอะไร อาจใช้วิธีสำรวจความต้องการ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มา กำหนดเป้าหมายที่แท้จริงเพื่อหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาให้ถูกจุด ควรหาความรู้เพื่อคิดค้นวิธีแก้ไข โดยอาจศึกษาเรียนรู้จากห้องสมุดอื่นที่เคยมีปัญหาเดียวกัน เริ่มแก้ปัญหากจากจุดเล็ก ๆ ตามกำลังของตนก่อน ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและคำนึงถึงความคุ้มค่า เช่น การแสวงหาความรู้ฟรีมาให้บริการ หรือการจัดกิจกรรมที่อาศัยอุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ หากมุ่งมั่นตามหลักการนี้แล้วจะเกิดการพัฒนาไปทีละเรื่องจากจุดเล็ก ๆ จนกระทั่งเห็นผลในภาพรวม ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ในขณะเดียวกันห้องสมุดในฐานะศูนย์กลางการเผยแพร่องค์ความรู้ยังสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชานี้แก่ประชาชนไปพร้อม ๆ กัน โดยนำเสนอตัวอย่างที่ห้องสมุดได้นำหลักศาสตร์พระราชานี้ มาใช้มาแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ความรู้นี้คงอยู่คู่แผ่นดิน และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา. รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนสืบสาน ศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การขับเคลื่อน สืบสานศาสตร์ พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ.” [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <http://edoc.parliament.go.th/getfile.aspx?id=669972&file=สืบสานศาสตร์พระราชา.pdf>
- ปริญญช คลอวุฒิวัฒน์. การศึกษาวิเคราะห์หนังสือที่จัดซื้อด้วยงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งด้านการ ใช้จ่ายงบประมาณ การใช้ และความคุ้มค่า. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/survey/2020/NALT-survey-analysis-of-acquisitions-2020.pdf>
- ข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน เรื่อง การสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างคุณค่า ในงานจัดห่องค์ความรู้ของห้องสมุดรัฐสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๓.
- ผลสำรวจความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/th/survey>
- พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๖๖. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://dlparliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. เศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.pidthong.org/th/philosophy.php>
- มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ. หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.pidthong.org/th/about-working.php>
- สุเมธ ตันติเวชกุล. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท. [ไฟล์ข้อมูล]. สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๖, จาก: [update_ตามรอยพระยุคลบาท-9สค60_-up_23-01-62_\(1\).pdf](update_ตามรอยพระยุคลบาท-9สค60_-up_23-01-62_(1).pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. หลักการทรงงาน. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://www.rdpb.go.th/th/King/%20%20หลักการทรงงาน-c24>
- หอสมุดรัฐสภา. ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, จาก: <https://library.parliament.go.th/th/media/human-library-online>
- ห้องสมุดมนุษย์ออนไลน์ : หนังสือมนุษย์ เล่มที่ ๑๗ การอบรมหลักสูตร Citation Guru. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ จาก: <https://library.parliament.go.th/th/taxonomy/term/455>
- ห้องสมุด มั่นพัฒนา. รูนอกเล่ม: Small is Beautiful. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๖, จาก: <http://manpattanalibrary.com/newsdetail.php?id=109>